

Politik Bilim

Değişen ‘inovasyon’ tanımı...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

İnovasyon alanındaki faaliyetlerini ölçmede ülkelere yol göstermek üzere hazırlanan Oslo Elkitabı’ndaki inovasyon tanımı zamanla niçin değişti? Geçen hafta değinmişim; Oslo ve aynı aileden olan elkitapları OECD’ye üye ülkelerin bilimsel ve teknolojik faaliyetlerle ilgili istatistik bilgilerini toplamada kazandıkları ortak deneyime -açık kâplilikle söylemek gerekirse, bilim, teknoloji ve inovasyonda yetkinleşmiş olanlarının deneyimine- dayanıyor.

Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında, bilim ve teknolojinin toplumsal refahın yaratılmasındaki belirleyici rolü apaçık ortaya çıkınca, bunu iyi kavrayan ülkelerde ARGE faaliyetleri olağanüstü bir önem kazandı; bilim ve teknoloji politikaları devlet politikaları hâline geldi. Bir faaliyete önem vermek o faaliyeti ölçerek izlemeyi; diğer ülkelere göre hangi noktada bulunduğunu belirleyip, eğer geride kalınmışsa gerekli önlemleri zamanında almayı gerektirir. O nedenle, ARGE faaliyetleri dikkatle ölçülüp izlenmeye başlandı; bunun için, uluslararası karşılaştırmaları da mümkün kılacak biçimde ölçme standartları belirlendi. Sadece bilimsel ve teknolojik araştırmalara önem vermek toplumsal refahı sağlamak için yeterli miydi? Hayır, bu araştırmalar sonucu ortaya konan bilimsel ve teknolojik bulguların ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürülmesi, kısacası inovasyon faaliyetleri de çok önemliydi ve refahı yaratabilmenin kilit noktası buydu. ARGE’nin ardından inovasyon faaliyetleri de izlemeye alındı; tanım ve ölçme standartları ortaya kondu. Frascati Ailesi elkitapları bu ekonomik, toplumsal gereksinmelerin ürünüydü.

Uluslararası yarışta, artık ülkelerin konumları bu elkitaplarınca tanımlanmış bilim, teknoloji, inovasyon göstergelerine göre yapılan sıralamalarla belirleniyor. Uluslar bu sıralamalarda daha üste çıkabilmenin çabasında. Örneğin, AB-15 ülkeleri, bilimde iyi durumda oldukları hâlde, bu üstünlüklerini, AB-15 ortalaması olarak, teknolojik inovasyonda gösteremeyip ABD ya da Japonya’nın gerisinde kalmalarını sürekli sorgulamaktalar. Sonuçta görüldü ki, bilim ve teknolojiyi yeni ürünlere, yeni üretim yöntemlerine dönüştürebilmek kadar, bu dönüştürme sürecini zamana karşı iyi yönetebilmek ve sonuçta ortaya çıkan yeni ürünleri iyi pazarlayabilmek de önemlidir. Yine görüldü ki, Avrupa’nın, organizasyon ve pazarlama tekniklerini geliştirmede ve yenilerini ortaya koymada önemli eksiklikleri vardır.

Avrupa’nın, bilimsel bulguları ekonomik faydaya çevirecek girişimciler, onları destekleyecek yatırımcı ve uygun finansman mekanizmaları yönünden de eksiklikleri vardır. Sadece Avrupa’nın mı? “Yükselen ekonomiler” de benzer eksikliklerini giderme çabasındadırlar. Bütün bunlar, uluslararası rekabette başarılı olabilmek için, bilimsel ve teknolojik faaliyetler dışında, başka pek çok alanda daha beceri kazanmak gerektiğini gösteriyor. İşte bütün bu yeni gereksinmeler, daha iyi olunacak alanlardaki kapasite gelişmelerini izleyebilmek için ulusların yeni bazı göstergeler tanımlayıp bunları ölçme ihtiyacını da ortaya çıkarıyor. Sonuçta, inovasyon tanımları genişletiliyor; yeni inovasyon tipleri gündeme taşınıyor.

Ancak, inovasyon tanımının genişletilmesi ya da organizasyon ve pazarlama inovasyonu gibi yeni inovasyon tiplerine vurgu yapılması teknolojik ürün ve üretim yöntemi inovasyonunun ekonomideki belirleyici rolünü ortadan kaldırmamaktadır. Bu yeni inovasyon tiplerini kavramlaştıran OECD’ye üye, gelişmiş ülkelerin izledikleri bilim, teknoloji, inovasyon politikalarına bakılırsa bu açıkça görülür. Ama bilim ve teknoloji üretme fakiri Türkiye’de bazılarımız, söz konusu değişiklikleri bilim ve teknolojinin inovasyondaki rolünün sanıldığı kadar da önemli olmadığı biçiminde yorumlamış olmalı ki, bilim ve teknolojiye

yetkinleşme meselesini arka plâna atıverdiler. Galiba yine, bizden önde koşanların değişen önceliklerine karşılık gelen yeni terimlerinin büyüüne kapılıp bilim ve teknoloji üretmedeki büyük açığıımızı unuttuk; tıpkı, onlar enformasyon toplumundan söz etmeye başladıklarında, artık sanayileşmeye gerek kalmadığını sanmamız gibi. Doğrusu merak ediyorum; yazmadan kâtip okumadan âlim nasıl olunur?

CBT. 04 Mayıs 2007